

Slabitev poslovnih terjatev po MSRP 9 in SRS 5 ter davčne posledice

19. Davčna konferenca, Portorož, januar 2019

mag. Saša Jerman, Jerman&Bajuk d.o.o.

Vsebina prispevka

1. • Splošno o slabitvah po MSRP 9 in primerjava z MRS 39
2. • Poenostavitve za slabitev poslovnih terjatev po MSRP 9
3. • Primerjava s SRS 5
4. • Davčne posledice

MSRP 9 SE UPORABLJA TUDI ZA:

1) **terjatve iz najemov po MSRP 16 (najemi):** se uporabljajo zahteve o odpravljanju pripoznanja in zahteve glede oslabitve

2) **terjatve ter pogodbeni sredstva po MSRP 15** (prihodki iz pogodb s kupci) za namene pripoznavanja dobičkov in izgub zaradi oslabitev.

ZAKAJ?

Po MRS 32: *Finančni instrumenti - Predstavljanje je FINANČNO SREDSTVO med drugim tudi: POGODBENA PRAVICA prejeti denar ali drugo finančno sredstvo od drugega podjetja.*

→ **ZATO so tudi poslovne terjatve finančna sredstva → PO SRS 2016 ločeno v SRS 5**

→ **ZATO terjatve za dana predplačila niso finančna sredstva: enako v SRS 5**
MRS 32, AG 11: Assets (such as prepaid expenses) for which the future economic benefit is the receipt of goods or services, rather than the right to receive cash or another financial asset, are not financial assets. Similarly, items such as deferred revenue and most warranty obligations are not financial liabilities because the outflow of economic benefits associated with them is the delivery of goods and services rather than a contractual obligation to pay cash or another financial asset

RAZVRŠČANJE PO MRS 39

1. FN po pošteni vrednosti preko poslovnega izida - FVTPL

2. Posojila in terjatve

3. FI v posesti do zapadlosti - HTM

4. FI razpoložljivi za prodajo - RZP / AFS

RAZVRŠČANJE PO MSRP 9

1. FN po pošteni vrednosti preko poslovnega izida - FVTPL

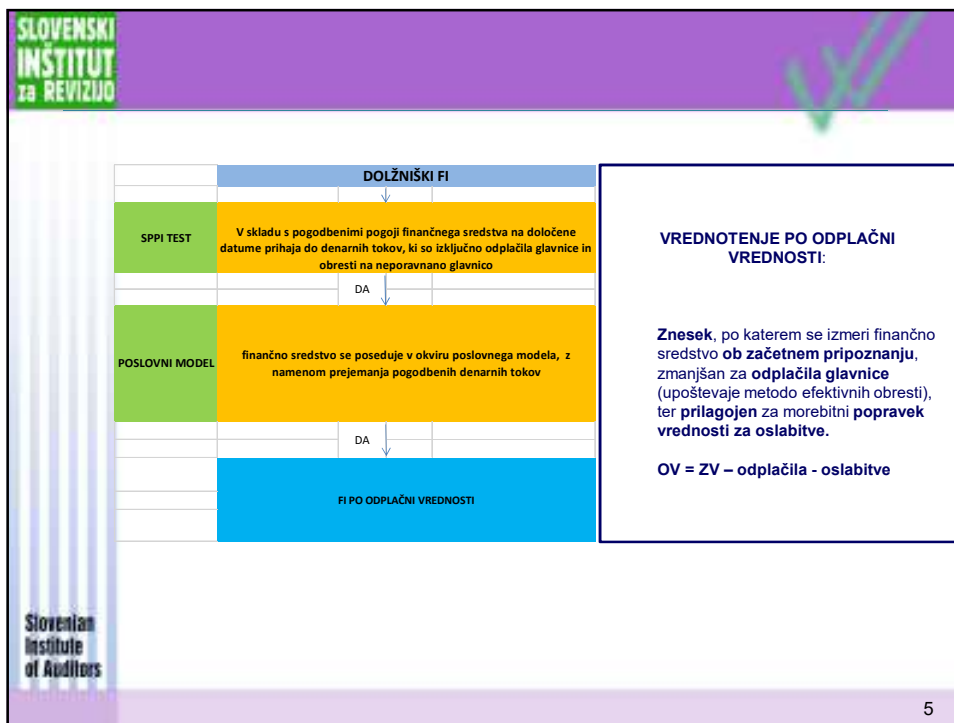
2. FI po odplačni vrednosti - AC

3. FI po pošteni vrednosti preko drugega vseobsegajočega donosa - FVOCI

SLABITVE

RAZVRSTITEV ODRAŽA:

1. poslovni model podjetja za upravljanje s finančnimi sredstvi (NAMEN)
2. značilnosti pogodbenih denarnih tokov finančnega sredstva

SLOVENSKI INŠTITUT ZA REVIZIJO

POSLOVNE TERJATVE PO SRS 5 - opredelitev:

Terjatve so na premoženjskopravnih in drugih razmerjih zasnovane **pravice zahtevati od določene osebe plačilo dolga**, ali v primeru danih predplačil dobavo kakih stvari ali opravitev kake storitve. V vsakem primeru, razen v primeru danih predplačil, gre za vzporejanje pogodbene pravice **ene stranke, da dobi denar**, z ustrezno obveznostjo druge pogodbene stranke, da izpolni obveznost.

Kot poslovne terjatve se ne štejejo finančne naložbe, temveč **le tiste, povezane s finančnimi prihodki, ki izhajajo iz njih**. Finančna sredstva, ki niso poslovne terjatve, so obravnavana v SRS 3 – Finančne naložbe.

Slovenian Institute of Auditors

6

POSLOVNE TERJATVE PO SRS 5 - vrednotenje:

Terjatve se praviloma merijo **po odplačni vrednosti**.

Odplačna vrednost terjatev je znesek, s katerim se terjatev izmeri ob začetnem pripoznanju, zmanjšan za odplačilo glavnice, ter zmanjšan zaradi prevrednotenja na nižjo udenarljivo vrednost.

→ Ta se lahko kasneje tudi deloma ali celoti odpravi in povečuje odplačno vrednost terjatev.

Terjatve se prevrednotijo, zaradi njihove oslabitve oziroma odprave oslabitve, to je zmanjšanja oziroma morda kasneje povečanja njihove vrednosti na njihovo udenarljivo vrednost.

ZAČETNA VREDNOST TERJATEV = PRIHODKI ? ZAKAJ DAVČNO POMEMBNO?

Podjetje pripozna finančno sredstvo samo, **kadar podjetje postane stranka v pogodbenih določbah finančnega instrumenta** MSRP 9.3.1.1

→ in ima posledično pravno pravico do prejema denarja

Razen terjatev do kupcev, mora podjetje pri začetnem pripoznanju finančno sredstvo izmeriti **po pošteni vrednosti** in, če gre za finančno sredstvo, ki ne bo merjeno po PVPI, prišteti ali odšteti tudi transakcijske stroške, ki neposredno izhajajo iz pridobitve ali izdaje finančnega sredstva MSRP 9.5.1.1

ZACETNA VREDNOST TERJATEV = PRIHODKI ? ZAKAJ DAVČNO POMEMBNO?

Ob začetnem pripoznanju **terjatev do kupcev**, ki nimajo pomembne sestavine financiranja (to se določi v skladu z MSRP 15), se terjatve pripoznajo **po transakcijski ceni** (kot je opredeljena v MSRP 15) **MSRP 9.5.1.3**

→ **Transakcijska cena** je znesek nadomestila, do katerega podjetje pričakuje, da bo upravičeno v zameno za prenos obljubljenega blaga ali storitev kupcu (upoštevaje pogodbo in poslovno prakso, pretekle izkušnje = fiksni znesek, variabilni znesek)

Poslovna terjatev je **pravica podjetja do nadomestila, ki/če je brezpogojna**. Pravica do nadomestila je brezpogojna, če mora za to, da to nadomestilo zapade v plačilo, samo miniti čas **MSRP 15.108**

ZACETNA VREDNOST TERJATEV = PRIHODKI ? ZAKAJ DAVČNO POMEMBNO?

→ izpolnitvena obveza po pogodbi je izpolnjena, **vendar podjetje še nima brezpogojne pravice do plačila**, mora podjetje pripoznati **pogodbena sredstva po MSRP 15** (MSRP 9. BC 323) → zanje veljajo enaka pravila slabitev kot za poslovne terjatve

→ izpolnitvena obveza je izpolnjena, podjetje ima brezpogojno pravico do plačila, **vendar ima pod odloznimi pogoji kupec pravico do vračila dela nadomestila**

→ **MSRP 15.9.(e)**: Podjetje obračuna pogodbo s kupcem (in pripozna prihodke), samo če:

*Je **verjetno (angl. probable)**, da bo podjetje prejelo nadomestilo, do katerega bo imelo pravico v zameno za blago ali storitve, ki bodo prenesene kupcu.*

→ upošteva samo **kupčevo sposobnost in namen**, da plača ta znesek nadomestila do roka.

→ znesek nadomestila, do katerega bo podjetje upravičeno, je lahko nižji od cene, navedene v pogodbi, če je nadomestilo variabilno, ker lahko podjetje kupcu ponudi znižano ceno (glej 52. člen).

ZGLED 1 → brezpogojna pravica do plačila še ne obstaja

Predmet pogodbe s kupcem: priprava priglasitve ob pripojitvi (izvedeno 15.9.2018), priprava pogodb, poročil, sklepov za potrebe izvedbe pripojitve (izvedeno 15.12.2018)

Pravica do obračuna in plačila: priglasitev (ob predložitvi FURS), ostalo ob vpisu v register (10.1.2019)

leto 2018	
terjatve do kupcev	1.000
pogodbena sredstva	1.000
prihodki	2.000

ZGLED 2 → brezpogojna pravica do plačila obstaja, naknadni popust

Predmet pogodbe s kupcem: prodaja izdelka xx po ceni 10 €, če bo obseg letne prodaje presegel 1 mio kosov ima kupec pravico do naknadnega 5% popusta → cena 9,5 €; Januarja 2018 prodano 100 T kosov

jan.18	
terjatve do kupcev	1.000.000
obveznost	50.000
prihodki	950.000

ZGLED 3 → pogodba se ne obračuna

Podjetje opravlja storitve kupcu, ki ima pomembna kreditna tveganja; podjetje zaradi narave storitev pogodbe še ne more odpovedati;

→ po MSRP 15.9.e) pogoji za prihodke niso izpolnjeni

11

ZAČETNO PRIPOZNANJE - KAKO PO SRS 5?

POGOJI:

Terjatev se v knjigovodskih razvidih in bilanci stanja pripozna kot sredstvo, če (SRS 5.13):

- a) **je verjetno, da bodo pritekale gospodarske koristi, povezane z njo**, in
- b) je mogoče njeno izvirno vrednost zanesljivo izmeriti.

KDAJ:

Terjatev se v knjigovodskih razvidih in bilanci stanja na podlagi ustreznih listin pripozna kot sredstvo, ko se začnejo obvladovati nanjo vezane pogodbene pravice, če so izpolnjeni pogoji iz SRS 5.13.

KOLIKO:

Terjatve vseh vrst se ob začetnem pripoznanju izkazujejo **v zneskih, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da bodo poplačane.**

12

OSLABITVE

PO MRS 39:

FI je oslabiljeno, če obstajajo **objektivni dokazi**, iz katerih je razvidno, da je zaradi **enega ali več dogodkov** prišlo do **zmanjšanja pričakovanih prihodnjih denarnih tokov**.

Objektivni dokazi: neizpolnitev plačila oziroma kršitev s strani dolžnika; znaki, da bo dolžnik šel v stečaj/PP;

OSLABITVE PO SRS 5:

Če obstajajo **nepriistranski dokazi**, da je prišlo pri terjatvi, izkazani po odplačni vrednosti, do izgube zaradi prevrednotenja **na nižjo udenarljivo vrednost**.

Pračun na **sedanjo vrednost pričakovanih prihodnjih denarnih tokov**, ki so diskontirani po dejanski oziroma dogovorjeni obrestni meri.

Izguba bremeni **prevrednotovalne poslovne odhodke** v zvezi s terjatvami.

PRISTOP

Ocena oslabitve lahko **posamično ali skupno**.

Pomembne terjatve se praviloma vrednotijo posamično, terjatev, ki same zase niso pomembne, se skupno, npr. na podlagi zapadlosti terjatev.

KONCEPT SLABITEV PO SRS 5 OSTAJA NESPREMENJEN

MSRP 9 - oslabitve

KLJUČNA SPREMEMBA PRI SLABITVI V MSRP 9 ZA FI, KI SE VREDNOTIJO PO ODPLAČNI VREDNOSTI

Zahteva se pripoznavanje „rezervacij“ za oslabitev, ki temelji na pričakovanih kreditnih izgubah = ECL namesto samo „nastalih“ kreditnih izgubah po MRS 39.

KONCEPTUALNA RAZLIKA:

Pričakovana kreditna izguba NAMESTO „nastala“ kreditna izguba

CILJ: v obstoječe modele „nastalih kreditnih izgub“ naj podjetja vnesejo več informacij, ki so usmerjene v prihodnost → **prehod v model pričakovanih kreditnih izgub**

MSRP 9 - oslabitve

KREDITNA IZGUBA

Razlika med vsemi pogodbenimi denarnimi tokovi, ki pripadajo podjetju v skladu s pogodbo, in vsemi denarnimi tokovi, za katere podjetje pričakuje, da jih bo prejelo (tj. **izpad denarnih tokov !!!**)

Diskontirana po prvotni efektivni obrestni meri.

Denarni tokovi, ki se upoštevajo, vključujejo tudi denarne tokove **od prodaje zavarovanja** s premoženjem v posesti ali drugih sredstev za izboljšanje kreditne kakovosti, ki so sestavni del pogodbenih pogojev.

IZRAČUN

$$ECL = EA * LGD * PD$$

MSRP 9 - oslabitve

NA DAN PRVEGA POROČANJA

A. ČE SE JE KREDITNO TVEGANJE POMEMBNO POVEČALO GLEDE NA OCENJENO KREDITNO TVEGANJE OB ZAČETNEM PRIPOZNANJU

!!! izmeriti popravek vrednosti za izgubo za finančni instrument kot znesek, ki je enak **pričakovanim kreditnim izgubam v celotnem obdobju trajanja.**

B. ČE SE KREDITNO TVEGANJE NI POMEMBNO POVEČALO

!!! izmeriti popravek vrednosti za izgubo za navedeni finančni instrument kot znesek, ki je enak **pričakovanim kreditnim izgubam v 12-mesečnem obdobju.**

MSRP 9 – oslabitve

OCENA POMEMBNO POVEČANEGA TVEGANJA

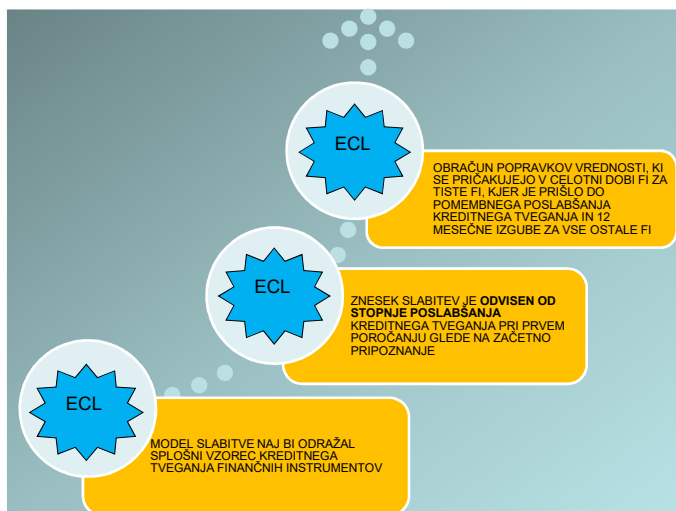
- Če so na voljo primerne in dokazljive v prihodnost usmerjene informacije, brez pretiranih stroškov:

se podjetje ne sme zanašati samo na informacije o zaostankih s plačili.

- Če pa informacij, ki so bolj usmerjene v prihodnost kot stanje zaostankov s plačili (na posamični ali skupinski podlagi), ni mogoče pridobiti brez pretiranih stroškov **lahko podjetje uporabi informacije o zaostankih s plačili**, da ugotovi, ali je od začetnega pripoznanja prišlo do znatnih povečanj kreditnega tveganja.

DOMNEVA: kreditno tveganje se je od začetnega pripoznanja znatno povečalo, če pogodbeni plačila zaostajajo za več kot 30 dni. Podjetje lahko ovrže to predpostavko, če ima primerne in dokazljive informacije, da se kreditno tveganje od začetnega pripoznanja ni znatno povečalo, čeprav pogodbeni plačila zaostajajo za več kot 30 dni.

MSRP 9 – splošni model oslabitev za FI

MSRP 9 - oslabitve

POENOSTAVLJENI PRISTOP ZA TERJATVE DO KUPCEV, POGODBENA SREDSTVA PO MSRP 15 IN TERJATVE IZ NAJEMA PO MSRP 16

Pogoji uporabe poenostavljenega pristopa:

- **TERJATVE spadajo v področje uporabe MSRP 15** in ne vsebujejo pomembnega elementa financiranja (**se uporabi poenostavljen pristop**).
- **TERJATVE po MSRP 15, ki imajo pomemben element financiranja, pogodbena sredstva po MSRP 15 in terjatve po MSRP 16** podjetje za računovodsko usmeritev lahko izbere, da bo popravek vrednosti za izgubo merilo kot znesek, enak pričakovanim kreditnim izgubam v celotnem obdobju trajanja (**se LAHKO uporabi poenostavljen pristop**):

V Exposure Draft „Impairments 2013“ je Odbor zapisal da je „provision matrix“ lahko sprejemljiva metoda za merjenje pričakovanih kreditnih izgub za terjatve do kupcev v skladu s ciljem za merjenje pričakovanih kreditnih izgub v MSRP 9 (Basis for conclusion, BC5.225)

MSRP 9 - oslabitve**POENOSTAVLJENI PRISTOP ZA TERJATVE DO KUPCEV IN TERJATVE IZ NAJEMA**

Podjetje mora popravek vrednosti za izgubo meriti kot znesek, ki je enak pričakovanim kreditnim izgubam v celotnem obdobju trajanja → **KLJUČNO:** ni ugotavljanja pomembnega poslabšanja → prehod iz 12m v vseživljenjske izgube.

Priporoča se uporaba matrike rezervacij:

A) uporaba podatkov o preteklih kreditnih izgubah, na primer:

določi fiksne stopnje rezervacij glede na število dni, za katero zaostaja plačilo terjatve do kupcev (na primer, 1 odstotek, če ni v zaostanku, 2 odstotka, če je v zaostanku manj kot 30 dni, 3 odstotke, če je v zaostanku več kot 30, ampak manj kot 90 dni, 20 odstotkov, če je v zaostanku od 90 do 180 dni, itd.)

KORAKI:

- 1) Porazdelitev terjatev v skupine, ki so v preteklosti kazale različno stopnjo kreditnih izgub (kreditnega tveganja), npr. končni potrošniki, poslovni kupci, razlike v trgih, razlike v dejavnostih, razlike v zavarovanjih
- 2) Ali utemeljite, da so vsi kupci homogena skupina z vidika kreditnega tveganja
- 3) V posamezni skupini definirati časovne meje zapadlosti in datume za testiranje dejanskih odpisov zaradi neplačil v preteklosti
- 4) Obstoječi podatki o zapadlosti terjatev so neprimerni, ker vključujejo kumulativni nabor terjatev iz več let
- 5) Vzorčenje podatkov o dejanskih kreditnih izgubah po letih

MSRP 9 - oslabitve**MATRIKA – PRISTOP:**

B) Matrika dodatno vključuje učinke za prilagoditev ocene za prihodnost.

KORAKI:

- 1) Analiza projekcij glede pričakovanih sprememb kreditnega tveganja v prihodnosti (individualni podatki, makroekonomski podatki)
- 2) Prilagoditev ECL, ki temeljijo na preteklih podatkih

SLOVENSKI INŠTITUT ZA REVIZIJO

POVZETEK: Cilj zahtev glede oslabitve je pripoznati pričakovane kreditne izgube

Pričakovana kreditna izguba

12-mesečno obdobje

Celotno obdobje trajanja

Poenostavljen pristop: ni potrebe po izračunu 12-mesečnih pričakovanih kreditnih izgub ampak se vedno pripoznava vseživljenjske pričakovane kreditne izgube.

I. Splošni pristop:

	1 SKUPINA / PERFORMING	2 SKUPINA / UNDERPERFORMING	3 SKUPINA / NON-PERFORMING
Stopnja kreditnega tveganja	Ni pomembnega povečanja kreditnega tveganja glede na začetno pripoznanje	Pomembno povečanje kreditnega tveganja glede na začetno pripoznanje	Kažejo objektivne razloge za oslabitev
Pripoznavanje pričakovanih kreditnih izgub	Oblikovanje 12-mesečnih pričakovanih kreditnih izgub	Oblikovanje vseživljenjske pričakovane kreditne izgube (v celotnem obdobju trajanja)	
Obrestni prihodki	Efektivna obrestna mera na bruto terjatev	Efektivna obrestna mera na bruto terjatev	Efektivna obrestna mera na neto terjatev

II. Poenostavljen pristop: Za poslovne terjatve in pogodbeni sredstva ki glede MSPR 15 ne vsebujejo pomembne komponente financiranja, ter terjatve iz najemov po MSPR 16 se vedno pripoznava vseživljenjske pričakovane kreditne izgube.

Večina poslovnih terjatev brez pomembne komponente financiranja bi imela zapadlost < 12 mesecev, zato bi bile vseživljenjske pričakovane kreditne izgube in 12-mesečne pričakovane kreditne izgube enake ali zelo podobne.

Slovenian Institute of Auditors

23

SLOVENSKI INŠTITUT ZA REVIZIJO

ZDDPO-2: SLABITVE SO PRIZNANE LE ZA znesek, ki ne presega nižjega od :

>> zneska, ki je enak aritmetični sredini v preteklih treh davčnih obdobjih dejansko odpisanih terjatev pod pogoji iz DDPO-2

>> zneska, ki predstavlja 1% obdavčljivih prihodkov davčnega obdobja.

MOŽEN ZAČASEN IZVZEM VSEH ODHODKOV IZ SLABITVE

ODPRAVA OSLABITVE ni obdavčena

ODPRAVA PRIZNANJA TERJATEV (npr. poravnava, dokončen odpis, prodaja, stvarni vložek)

ODHODKI SE PRIZNAJO POD POGOJI:

- na podlagi pravnomočnega sklepa sodišča o zaključenem stečajnem postopku ali
- na podlagi pravnomočnega sklepa o potrditvi prisilne poravnave, v delu, v katerem terjatve niso bile poplačane oziroma niso bile poplačane v celoti
- na podlagi neuspešno zaključenega izvršilnega postopka sodišča
- brez sodnega postopka za poplačilo terjatev, če zavezanec dokaže, da bi stroški sodnega postopka presegli znesek poplačila terjatev, oziroma če dokaže, da so bila opravljena vsa dejanja, ki bi jih opravi s skrbnostjo dober gospodarstvenik, za doseg poplačila terjatev, oziroma da so nadaljnji pravni postopki ekonomsko neupravičeni.

TEČAJNE RAZLIKE so v celoti davčno priznane

Slovenian Institute of Auditors

24

ZGLED:

	2015	2016	2017	povp. 2015-2017	slabitve 2018
znesek dejanskih odpisov poslovnih terjatev: npr. zaradi zaključenih stečajev, potrjenih PP, zaradi neuspešnih izvrzb, zaradi izbrisa upnikov, drugih ekonomsko upravičenih dokončnih odpisov.	500.000	120.000	400.000	340.000	300.000
Obdavčeni prihodki 2018				20.000.000	
1% obdavčenih prihodkov				200.000	
Povprečje zadnjih treh let				340.000	
Davčno priznani odhodki leta 2018				200.000	
Davčno nepriznani odhodki leta 2018					100.000
Pregled gibanja PV poslovnih terjatev:					
LETO	oblikovanje	davčno nepriznано = zap. 6.7	odprava = zap. 2.4.	odpisi = zap. 7.2	končno stanje PV
Sa do 2014	3.000.000	2.000.000	-800.000	-500.000	1.700.000
2015	400.000	380.000	-50.000	-500.000	1.550.000
2016	300.000	280.000	-20.000	-120.000	1.710.000
2017	200.000	150.000	-30.000	-400.000	1.480.000
2018	300.000	100.000	-50.000	-150.000	1.580.000
	4.200.000	2.910.000	-950.000	-1.670.000	1.580.000
Odložen davek:					
Knjigovodska vrednost PV		1.580.000			
Davčna vrednost PV	KV + (6.7+2.4+7.2)	1.870.000			
ZAČASNA RAZLIKA		290.000			
	davčna stopnja	19%			
	Stanje terjatev na kto 090	55.100	knjiži se razlika do zneska	090/813	

HVALA ZA POZORNOST

mag. SAŠA JERMAN

JERMAN&BAJUK SI d.o.o.

sasa.jerman@jerman-bajuk.si

Jarška cesta 10 a

SI-1000 Ljubljana

Tel: + 386 1 54 73 140

